

ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่

2

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ Active Learning เน้นสมรรถนะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ **2**

สงวนลิขสิทธิ์
บริษัท พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) จำกัด
พ.ศ. 2568

สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.)
1256/9 ถนนนครไชยศรี แขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทร: 0-2243-8000 (อัตโนมัติ 15 สาย), 0-2241-8999
แฟกซ์ : ทุกหมายเลข, แฟกซ์อัตโนมัติ : 0-2241-4131, 0-2243-7666

คำนำ

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ Active Learning เน้นสมรรถนะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของสถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) จัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

การจัดทำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ Active Learning เน้นสมรรถนะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) ได้นำแนวคิดสำคัญที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มาเป็นฐานในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ได้พัฒนาทักษะทุกด้าน ทั้งทักษะการคิด การสร้างความรู้ ทักษะการปฏิบัติ ทักษะการสร้างเจตคติ ค่านิยม ที่ถูกต้องในการดำเนินชีวิต

การเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยใช้คำถามผ่านกระบวนการคิดขั้นพื้นฐานและการคิดขั้นสูง ซึ่งในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ Active Learning เน้นสมรรถนะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์เล่มนี้ ใช้กระบวนการ GPAS 5 Steps ที่กระตุ้นการทำงานของสมองตามหลัก Brain Based Learning เพื่อหล่อหลอมการคิดทุกมิติให้ผู้เรียน

การใช้ผังกราฟิก (Graphic Organizers) หรือแผนภาพความคิด เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลและจัดระบบความคิดที่หลากหลายรูปแบบ

การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กระตุ้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ตามความถนัดและความสนใจ ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริง

การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดที่สอดคล้องกับแนวทาง Backward Design ทำให้ผู้เรียนสร้างความรู้จากประสบการณ์ ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เกิดเป็นความรู้ที่แท้จริง สามารถพัฒนาตนเองตามความแตกต่างของแต่ละบุคคลได้เต็มศักยภาพ

สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.)

สงวนลิขสิทธิ์ บริษัท พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) จำกัด
และจุดเน้นในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ **Active Learning**
เน้นสมรรถนะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์

Active Learning

กิจกรรมประเมินผลตัวชี้วัด

กิจกรรมพัฒนาทักษะศตวรรษที่ 21

กิจกรรมพัฒนาการคิดวิเคราะห์

กิจกรรมพัฒนาการคิดแก้ปัญหา

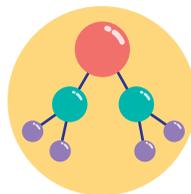
**กิจกรรมพัฒนาการคิด
อย่างมีวิจารณญาณ**

**กิจกรรมพัฒนาการคิด
สร้างสรรค์**

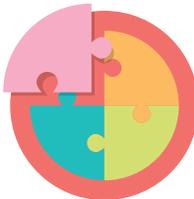
Graphic Organizers

ใบงาน/ชิ้นงาน

กิจกรรมบูรณาการ

โครงงานสู่นวัตกรรม

**กิจกรรมพัฒนาการดำเนินชีวิต
ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง**

**กิจกรรมพัฒนาการคิดประเมินค่า เพิ่มค่านิยม
และคุณลักษณะอันพึงประสงค์**

สารบัญ

หน้า

หน่วยการเรียนรู้ที่

1

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้าน

7

กิจกรรม การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้าน
และการนับถือพระพุทธศาสนาของประเทศเพื่อนบ้าน
ในปัจจุบัน

12

แบบพัฒนาทักษะในการทำข้อสอบปรนัยเพื่อประเมินผลตัวชี้วัด

16

หน่วยการเรียนรู้ที่

2

ความสำคัญของพระพุทธศาสนา

18

กิจกรรมที่ 1 พระพุทธศาสนาช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดี
กับประเทศเพื่อนบ้าน

21

กิจกรรมที่ 2 พระพุทธศาสนาในฐานะเป็นรากฐานของวัฒนธรรม
เอกลักษณ์ และมรดกของชาติไทย

26

กิจกรรมที่ 3 พระพุทธศาสนากับการพัฒนาชุมชนและการจัดระเบียบ
สังคม

32

แบบพัฒนาทักษะในการทำข้อสอบปรนัยเพื่อประเมินผลตัวชี้วัด

36

หน่วยการเรียนรู้ที่

3

พุทธประวัติ

38

กิจกรรม พุทธประวัติ

42

แบบพัฒนาทักษะในการทำข้อสอบปรนัยเพื่อประเมินผลตัวชี้วัด

45

หน่วยการเรียนรู้ที่

4

พุทธสาวก พุทธสาวิกา ชาดก และพุทธศาสนิกชนตัวอย่าง

47

กิจกรรม พุทธสาวก พุทธสาวิกา ชาดก และพุทธศาสนิกชน
ตัวอย่าง

57

แบบพัฒนาทักษะในการทำข้อสอบปรนัยเพื่อประเมินผลตัวชี้วัด

62

หน่วยการเรียนรู้ที่

5

พระไตรปิฎกและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

64

กิจกรรมที่ 1 พระไตรปิฎก

67

กิจกรรมที่ 2 หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

80

แบบพัฒนาทักษะในการทำข้อสอบปรนัยเพื่อประเมินผลตัวชี้วัด

89

หน่วยการเรียนรู้ที่

6

การสวดมนต์แปล แผ่เมตตา บริหารจิตและเจริญปัญญา

91

กิจกรรมที่ 1 การสวดมนต์แปล แผ่เมตตา

95

กิจกรรมที่ 2 การบริหารจิตและเจริญปัญญาตามหลักสติปัฏฐาน
เน้นอานาปานสติ ประโยชน์ของการบริหารจิต
และเจริญปัญญา และการนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

100

กิจกรรมที่ 3 การพัฒนาจิตเพื่อการเรียนรู้และการดำเนินชีวิต
ด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ

105

แบบพัฒนาทักษะในการทำข้อสอบปรนัยเพื่อประเมินผลตัวชี้วัด

109

หน่วยการเรียนรู้ที่

7

การปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

111

กิจกรรมที่ 1 การปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
เพื่อการดำรงตนอย่างเหมาะสมในกระแส
ความเปลี่ยนแปลงของโลก และการอยู่ร่วมกัน
อย่างสันติสุข

114

กิจกรรมที่ 2 การปฏิบัติตนเป็นลูกที่ดีตามหลักทิศเบื้องต้นในทิศ 6

122

แบบพัฒนาทักษะในการทำข้อสอบปรนัยเพื่อประเมินผลตัวชี้วัด

125

หน่วยการเรียนรู้ที่

8

มรรยาทของพุทธศาสนิกชนที่ดี

127

กิจกรรมที่ 1 การต้อนรับ (ปฏิสันถาร) และมรรยาทของผู้เป็นแขก

129

กิจกรรมที่ 2 การปฏิบัติตนต่อพระภิกษุ

133

กิจกรรมที่ 3 การแต่งกาย

137

แบบพัฒนาทักษะในการทำข้อสอบปรนัยเพื่อประเมินผลตัวชี้วัด

140

หน่วยการเรียนรู้ที่

9

วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและศาสนพิธี

142

กิจกรรมที่ 1 วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

148

กิจกรรมที่ 2 ศาสนพิธี

160

แบบพัฒนาทักษะในการทำข้อสอบปรนัยเพื่อประเมินผลตัวชี้วัด

165

หน่วยการเรียนรู้ที่

10

ศาสนพิธี พิธีกรรม ตามแนวปฏิบัติของศาสนาอื่น ๆ

167

กิจกรรม ศาสนพิธี พิธีกรรม ตามแนวปฏิบัติของศาสนาอื่น ๆ

171

แบบพัฒนาทักษะในการทำข้อสอบปรนัยเพื่อประเมินผลตัวชี้วัด

174

แบบทดสอบ

176

ตารางสรุปการประเมินผลตัวชี้วัดระหว่างทางและตัวชี้วัดปลายทาง

ตามมาตรฐานการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

สาระศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

183

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1

การเผยแพร่พระพุทธศาสนา เข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้าน

ตัวชี้วัดระหว่างทาง

- อธิบายการเผยแพร่พระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือสู่ประเทศเพื่อนบ้าน (ส 1.1 ม.2/1)

ผังสาระการเรียนรู้

การเผยแพร่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้าน และการนับถือพระพุทธศาสนาของประเทศเพื่อนบ้านในปัจจุบัน

1. สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

1.1 การเผยแพร่พระพุทธศาสนาเข้าสู่สาธารณรัฐ แห่งสหภาพเมียนมา

พระพุทธศาสนาที่เข้าสู่เมียนมาในระยะแรกเป็นนิกายเถรวาท โดยเข้ามาทางเมืองสะเทิมหรือเมืองสุธรรมวดี หลังจากนั้นได้แผ่ขยายขึ้นไปทางตอนกลางและตอนเหนือของประเทศ ใน พ.ศ. 1587 พระเจ้าอโนรุธมหาราช (อโนรธามังช่อ) ทรงรวบรวมดินแดนพม่าให้เป็นปึกแผ่นได้สำเร็จ และสถาปนาเมืองพุกามเป็นราชธานีในช่วงนี้ พระพุทธศาสนานิกายมหายาน แผ่ขยายเข้ามา แต่พระเจ้าอโนรุธมหาราชไม่ทรงศรัทธานิกายมหายาน กลับทรงเลื่อมใสนิกายเถรวาท ทำให้พระพุทธศาสนานิกายเถรวาทเจริญรุ่งเรืองมากในอาณาจักรมอญ

1.2 การนับถือพระพุทธศาสนาในสาธารณรัฐ แห่งสหภาพเมียนมา

ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศนับถือพระพุทธศาสนา จึงทำให้ชาวพม่ามีวิถีชีวิตแบบชาวพุทธ

2. สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

2.1 การเผยแพร่พระพุทธศาสนาเข้าสู่สาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว

พระพุทธศาสนาเผยแพร่เข้าสู่ประเทศลาวในสมัยของพระเจ้าฟ้างุ้ม โดยมีเทสิของพระองค์คือ พระนางแก้วกัลยา ทรงนับถือพระพุทธศาสนานิกายเถรวาท พระพุทธศาสนานิกายเถรวาทจึงเจริญรุ่งเรืองในประเทศลาว และกลายเป็นศาสนาประจำชาติ

2.2 การนับถือพระพุทธศาสนาในสาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว

พุทธศาสนิกชนชาวลาวนับถือพระพุทธศาสนานิกายเถรวาท แต่หลังจากที่ถูกครอบงำด้วยการปกครองระบอบคอมมิวนิสต์ พระพุทธศาสนาในลาวก็เสื่อมลง เมื่อสถานการณ์ทางการเมืองคลี่คลาย ได้มีความพยายามฟื้นฟูพระพุทธศาสนาขึ้นมาอีกครั้ง โดยส่งพระสงฆ์ลาวและคฤหัสถ์มาประเทศไทยเพื่อศึกษาแนวทางฟื้นฟูพระพุทธศาสนา

3. ราชอาณาจักรกัมพูชา

3.1 การเผยแพร่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ราชอาณาจักรกัมพูชา

พระพุทธศาสนาเข้ามาในกัมพูชาสมัยอาณาจักรฟูนันมีสัมพันธไมตรีที่ดีกับจีนและอินเดีย จึงได้รับอิทธิพลพระพุทธศาสนานิกายมหายานจากทั้ง 2 ประเทศ

3.2 การนับถือพระพุทธศาสนาในราชอาณาจักรกัมพูชา

หลังสงครามกลางเมืองสงบลง รัฐบาลกัมพูชารวมทั้งพุทธศาสนิกชนชาวเขมร พยายามฟื้นฟูพระพุทธศาสนาขึ้นมาใหม่ พร้อมกับบูรณะฟื้นฟูประเทศ โดยเฉพาะในปัจจุบันมีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสงฆ์ขึ้น ได้แก่ มหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาพระสิหนุราช ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาของพระภิกษุชาวเขมร

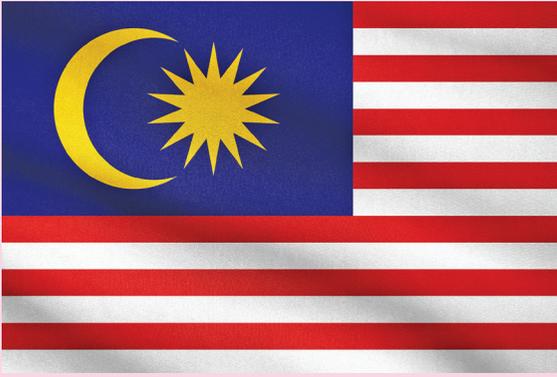
4. สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

4.1 การเผยแพร่พระพุทธศาสนาเข้าสู่สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

เวียดนามมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับจีน จึงได้รับอิทธิพลการนับถือศาสนาจากจีน โดยคณะพระธรรมทูตจากจีนหลายคณะได้เข้ามาเผยแพร่พระพุทธศาสนานิกายมหายานในเวียดนาม แต่เมื่อเวียดนามตกเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส พระพุทธศาสนาในเวียดนามก็เสื่อมลง จากการที่รัฐบาลฝรั่งเศสควบคุมการเผยแพร่พระพุทธศาสนา และสนับสนุนให้ชาวเวียดนามเข้ารับเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์

4.2 การนับถือพระพุทธศาสนาในสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

เนื่องจากสงครามเวียดนามอันยาวนานทำให้พระพุทธศาสนาในเวียดนามต้องหยุดชะงักลง หลังสงครามสงบลงได้มีการฟื้นฟูพระพุทธศาสนาขึ้นมาใหม่ แต่ไม่ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากมีพระสงฆ์นิกายมหายานเหลือเพียงไม่กี่รูป และชาวเวียดนามรุ่นใหม่ส่วนใหญ่นิยมเข้ารับเพื่อ นับถือศาสนาคริสต์

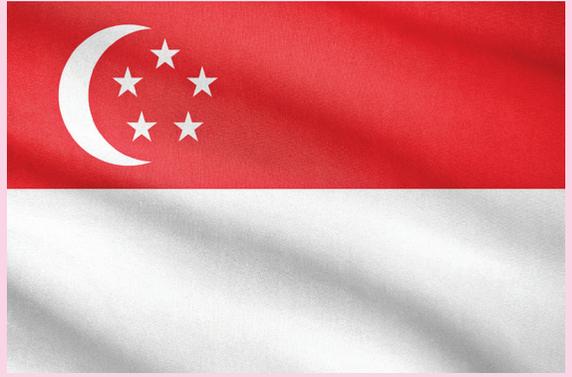
5. ประเทศมาเลเซีย

5.1 การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศมาเลเซีย

พระพุทธศาสนาเผยแผ่เข้าสู่ประเทศมาเลเซียเมื่อประมาณพุทธศตวรรษที่ 3 โดยระยะแรกเป็นนิกายเถรวาท แต่มีคนนับถือไม่มาก ต่อมาเมื่อแหลมมลายูตกอยู่ภายใต้การปกครองของอาณาจักรศรีวิชัย พระพุทธศาสนานิกายมหายานจึงได้เผยแผ่เข้ามาสู่บริเวณนี้ พระพุทธศาสนาเริ่มเสื่อมลงในรัชสมัยของพระเจ้าปรมศวรแห่งอาณาจักรมะละกา เนื่องจากพระองค์ทรงเปลี่ยนไปนับถือศาสนาอิสลาม ทำให้ศาสนาอิสลามกลายเป็นศาสนาประจำชาติมาเลเซีย จนกระทั่งได้รับเอกราชจากอังกฤษ จึงมีคณะพระธรรมทูตจากประเทศไทย ครีลังกา เมียนมา เดินทางเข้ามาเผยแผ่พระพุทธศาสนานิกายเถรวาท

5.2 การนับถือพระพุทธศาสนาในประเทศมาเลเซีย

ประชาชนส่วนใหญ่ในมาเลเซียนับถือศาสนาอิสลาม แต่ก็ยังมีประชาชนชาวจีนจำนวนหนึ่งยังคงนับถือพระพุทธศาสนาทั้งนิกายมหายานและนิกายเถรวาท

6. สาธารณรัฐสิงคโปร์

6.1 การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่สาธารณรัฐสิงคโปร์

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่สิงคโปร์ มีลักษณะเดียวกันกับประเทศมาเลเซีย คือ เคารพนับถือพระพุทธศาสนานิกายมหายาน และประชากรส่วนใหญ่ของสิงคโปร์เป็นชาวจีน พระพุทธศาสนานิกายมหายานจึงมีความเจริญรุ่งเรือง

6.2 การนับถือพระพุทธศาสนาในสาธารณรัฐสิงคโปร์

ปัจจุบันพระพุทธศาสนายังคงเป็นศาสนาที่คนส่วนใหญ่ในสิงคโปร์นับถือ โดยมีการจัดตั้งพุทธสมาคมและจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนามากมาย

7. สาธารณรัฐอินโดนีเซีย

7.1 การเผยแพร่พระพุทธศาสนาเข้าสู่สาธารณรัฐอินโดนีเซีย

เรื่องราวของอินโดนีเซียปรากฏหลักฐานอย่างชัดเจนขึ้นในช่วงพุทธศตวรรษที่ 12 เพราะได้เกิดอาณาจักรที่ยิ่งใหญ่ขึ้นอาณาจักรหนึ่งชื่อว่า “อาณาจักรศรีวิชัย” อาณาจักรศรีวิชัยนับถือพระพุทธศาสนานิกายมหายาน และเชื่อว่านิกายมหายานในอาณาจักรนี้คงจะเป็นที่นับถือกันอย่างแพร่หลาย เพราะได้ค้นพบโบราณวัตถุที่สำคัญ ได้แก่ พระพิมพ์ดินดิบและรูปพระโพธิสัตว์ ซึ่งสร้างขึ้นตามคติความเชื่อของผู้นับถือพระพุทธศาสนานิกายมหายานโดยเฉพาะ

พระพุทธศาสนาในอินโดนีเซียถึงจุดเสื่อมโทรมมากในพุทธศตวรรษที่ 19 เมื่ออาณาจักรมัชปาหิตขึ้นมามีอำนาจ ปรากฏว่ามีกษัตริย์องค์หนึ่งของอาณาจักรมัชปาหิต พระนามว่า ระเด่นปาทาทรงมีศรัทธาในศาสนาอิสลามมาก ทรงประกาศห้ามการเผยแพร่พระพุทธศาสนา และทรงยกย่องให้ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาประจำชาติ และเป็นศาสนาที่ชาวอินโดนีเซียส่วนใหญ่นับถือมากที่สุด ส่วนชาวอินโดนีเซียที่ยังมีความศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนานิกายมหายาน ก็ยังคงมีอยู่บ้างในเกาะชวา สุมาตรา และบาหลี

7.2 การนับถือพระพุทธศาสนาในสาธารณรัฐอินโดนีเซีย

หลังจากที่ศาสนาอิสลามได้เผยแพร่เข้ามาและชาวชวาได้ยอมรับนับถือเป็นศาสนาประจำชาติแล้ว พระพุทธศาสนาได้เสื่อมลงตามลำดับ ปัจจุบันประเทศอินโดนีเซียมีวัดประมาณ 150 วัด มีชาวบ้านประมาณร้อยละ 1 ที่ยังนับถือพระพุทธศาสนา และทุก ๆ ปีประชาชนกลุ่มนี้จะมาร่วมกันประกอบพิธีในวันวิสาขบูชา ที่มหาสถูปเจดีย์บูโรพุทโธ และมีการจัดตั้งพุทธสมาคมขึ้นที่เมืองจาการ์ตา

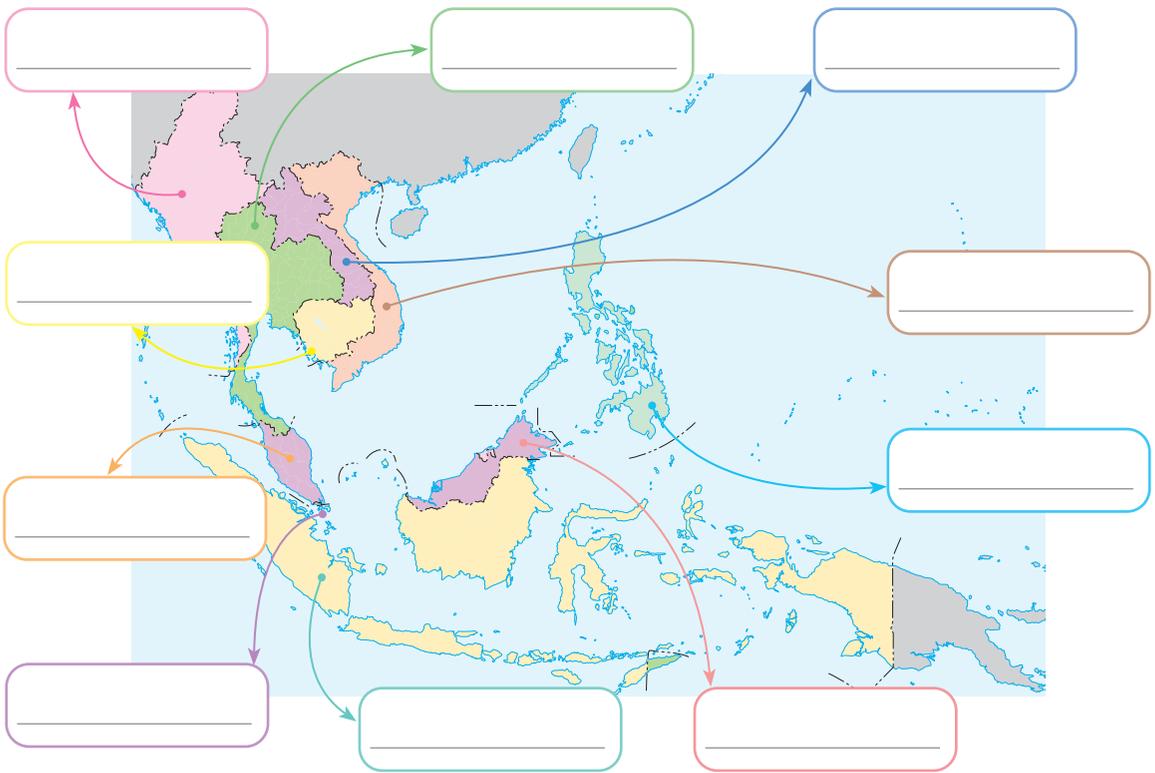
มหาสถูปเจดีย์บูโรพุทโธในประเทศอินโดนีเซีย

กิจกรรม

การเผยแพร่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านและการนับถือพระพุทธศาสนาของประเทศเพื่อนบ้านในปัจจุบัน

1. นักเรียนสังเกตแผนที่ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พร้อมเขียนชื่อประเทศลงในช่องว่างแล้วตอบคำถาม

1.1 ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีประเทศใดบ้างที่นับถือพระพุทธศาสนา

_____

_____

1.2 นักเรียนคิดว่าสาเหตุใดพระพุทธศาสนาจึงเผยแพร่เข้าสู่ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

_____

_____

_____

2. นักเรียนวิเคราะห์ข้อความ แล้วตอบคำถาม

พระเจ้าอโศกมหาราชทรงส่งคณะพระธรรมทูตออกไปเผยแผ่พระพุทธศาสนา ทำให้พระพุทธศาสนาเกิดความเจริญรุ่งเรืองอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และบริเวณใกล้เคียง

2.1 ข้อความนี้กล่าวถึงเรื่องใด

2.2 การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ส่งผลต่อภูมิภาคนี้อย่างไร

2.3 เพราะเหตุใดพระพุทธศาสนาในประเทศต่าง ๆ จึงมีความเจริญหรือมั่นคงที่แตกต่างกัน

2.4 พระพุทธศาสนาทำให้เกิดสันติภาพในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้อย่างไร

2.5 การศึกษาเรื่อง การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้าน มีประโยชน์ต่อนักเรียนอย่างไร

---

3. นักเรียนตอบคำถามโดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าคำตอบที่ถูกต้อง

3.1 พระพุทธศาสนาในกายไตที่เผยแพร่เข้าสู่สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาในระยะแรก

- นิกายเถรวาท   นิกายมหายาน

3.2 พระพุทธศาสนาเผยแพร่เข้าสู่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในสมัยพระมหากษัตริย์พระองค์ใด

- พระเจ้าศรีจูลราช   พระเจ้าฟ้ารุ่งม

3.3 เพราะเหตุใดการนับถือพระพุทธศาสนาในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวจึงเสื่อมลง

- ประชาชนหันไปนับถือศาสนาคริสต์
 ถูกครอบงำด้วยการปกครองระบอบคอมมิวนิสต์

3.4 ประเทศใดบ้างที่มีอิทธิพลทางพระพุทธศาสนาต่อราชอาณาจักรกัมพูชา

- จีนและอินเดีย   ไทยและอินเดีย

3.5 สาเหตุใดที่ทำให้การเผยแพร่พระพุทธศาสนาในสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามต้องหยุดชะงัก

- ปัญหาสิ่งแวดล้อม   ปัญหาสงครามอันยาวนาน

3.6 นักประวัติศาสตร์สันนิษฐานว่า พระพุทธศาสนาเผยแพร่เข้าสู่ประเทศมาเลเซียในพุทธศตวรรษใด

- ประมาณพุทธศตวรรษที่ 3   ประมาณพุทธศตวรรษที่ 4

3.7 ลักษณะการเผยแพร่พระพุทธศาสนาเข้าสู่สาธารณรัฐสิงคโปร์เป็นอย่างไร

- เช่นเดียวกับประเทศมาเลเซีย   เช่นเดียวกับสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

3.8 อาณาจักรใดที่เกิดขึ้นในสาธารณรัฐอินโดนีเซีย

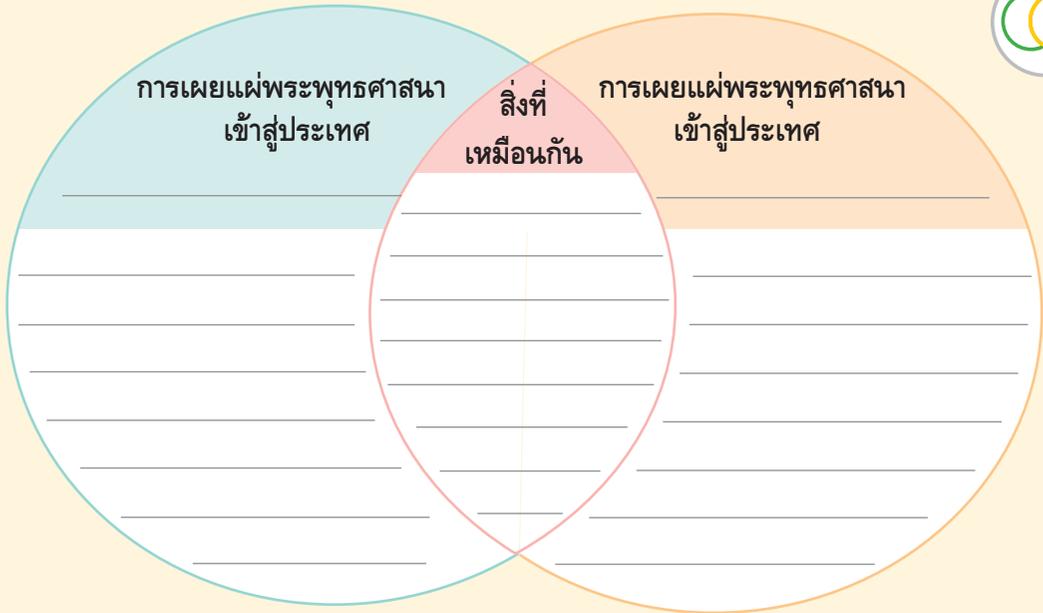
- อาณาจักรทวารวดี   อาณาจักรศรีวิชัย

ส 1.1 ม.2/1

4. นักเรียนเลือกเปรียบเทียบการเผยแพร่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศที่สนใจ 2 ประเทศ ลงในแผนภาพความคิด แล้วตอบคำถาม

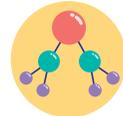

- เพราะเหตุใดการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของ 2 ประเทศนี้จึงมีความต่างกัน

_____

_____

5. นักเรียนบอกประโยชน์ของการเผยแพร่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านลงในแผนภาพความคิด

แบบพัฒนาทักษะในการทำข้อสอบปรนัยเพื่อประเมินผลตัวชี้วัด

นักเรียนใช้ดินสอระบายลงใน ○ หน้าคำตอบที่ถูกต้องให้เต็มวง

ได้ คะแนน
คะแนนเต็ม 10 คะแนน

ตัวชี้วัดระหว่างทาง : อธิบายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือสู่ประเทศเพื่อนบ้าน (ส 1.1 ม.2/1)

1. พระพุทธศาสนาเผยแผ่เข้าสู่ดินแดนภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรือดินแดนสุวรรณภูมิในช่วงเหตุการณ์ใด
  - ① หลังจากการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า
  - ② หลังจากพระพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้ว 7 วัน
  - ③ หลังจากการทำสังคายนาพระธรรมวินัยครั้งที่ 3
  - ④ หลังจากการแสดงโอวาทปาติโมกข์ของพระพุทธเจ้า
2. ข้อใดกล่าวถึงเหตุการณ์พระพุทธศาสนาในเมียนมา**ไม่ถูกต้อง**
  - ① พระพุทธศาสนาแบบนิกายเถรวาทเผยแผ่เข้าไปในเมียนมาเป็นครั้งแรกที่เมืองสะเทิมหรือสุธรรมวดี
  - ② พระเจ้ามินดงได้ฟื้นฟูพระพุทธศาสนาในเมียนมาโดยตรงเป็นองค์อุปถัมภ์การทำสังคายนาครั้งที่ 5
  - ③ ปัจจุบันชาวพม่านับถือพระพุทธศาสนานิกายมหายานเป็นส่วนใหญ่
  - ④ พระมหาเจดีย์ชเวดากองเป็นที่บรรจุพระเกศาธาตุของพระพุทธเจ้า
3. สาเหตุใดที่ทำให้พระพุทธศาสนาแผ่ขยายเข้าสู่ลาวในรัชสมัยของพระเจ้าฟ้างุ้ม
  - ① พระมเหสีของพระองค์ทรงเคารพนับถือพระพุทธศาสนานิกายเถรวาทมาก่อน
  - ② พระองค์ทรงเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนานิกายมหายานเป็นอย่างมาก
  - ③ พระราชบิดาของพระองค์ทรงเคารพนับถือในพระพุทธศาสนาทุกนิกาย
  - ④ มีคณะสงฆ์จากลังกาเข้ามาเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศ
4. พระพุทธศาสนาในราชอาณาจักรกัมพูชาได้รับการฟื้นฟูขึ้นมาอีกครั้งในรัชสมัยใด
  - ① รัชสมัยของพระเจ้าทริภังค์รามธิบดี
  - ② รัชสมัยของพระเจ้านเรศวรมหาราช
  - ③ รัชสมัยของพระเจ้าศรีจุลราช
  - ④ รัชสมัยของพระเจ้าบรมโกศ

5. เพราะเหตุใดความพยายามที่จะฟื้นฟูพระพุทธศาสนาในประเทศเวียดนามจึงไม่ค่อยประสบผลสำเร็จ
  - ① ไม่มีพระสงฆ์เหลืออยู่ในประเทศ
  - ② ประชาชนส่วนใหญ่ยังคงนับถือศาสนาพราหมณ์-ฮินดู
  - ③ รัฐบาลของเวียดนามควบคุมการเผยแพร่พระพุทธศาสนา
  - ④ ชาวเมืองเวียดนามรุ่นใหม่ไปเข้ารับศาสนาคริสต์
6. ข้อใดกล่าวถึงสถานการณ์การเผยแพร่พระพุทธศาสนาในประเทศมาเลเซีย **ไม่ถูกต้อง**
  - ① พระพุทธศาสนานิกายเถรวาทเผยแพร่เข้าสู่ประเทศมาเลเซียครั้งแรกในพุทธศตวรรษที่ 3
  - ② พระพุทธศาสนานิกายมหายานเผยแพร่เข้าสู่ประเทศมาเลเซียในสมัยอาณาจักรศรีวิชัย
  - ③ ผู้ที่นับถือพระพุทธศาสนาในประเทศมาเลเซียส่วนใหญ่เป็นคนเชื้อสายอินเดีย
  - ④ ผู้ที่นับถือพระพุทธศาสนาในประเทศมาเลเซียส่วนใหญ่เป็นคนเชื้อสายจีน
7. ชาวสิงคโปร์ส่วนใหญ่ นับถือพระพุทธศาสนานิกายใด
  - ① เต๋า
  - ② ขงจื้อ
  - ③ เถรวาท
  - ④ มหายาน
8. ข้อใด **ไม่ใช่**สาเหตุที่กษัตริย์ของอาณาจักรมัชปาหิตสาธารณรัฐอินโดนีเซียห้ามเผยแพร่พระพุทธศาสนาในอาณาจักรของพระองค์
  - ① พระองค์ทรงศรัทธาในศาสนาอิสลามมาก
  - ② พระองค์ทรงยกย่องศาสนาอิสลามเป็นศาสนาประจำชาติ
  - ③ พระองค์ไม่ต้องการให้ประชาชนในประเทศนับถือศาสนาอื่น
  - ④ พระองค์ต้องการให้ประชาชนนับถือศาสนาอิสลามเพียงศาสนาเดียว
9. หลักฐานใดแสดงให้เห็นว่าพระพุทธศาสนานิกายมหายานเคยเจริญรุ่งเรืองในสาธารณรัฐอินโดนีเซียในสมัยอาณาจักรศรีวิชัยมาก่อน
  - ① รูปธรรมจักร
  - ② มหาสถูปเจดีย์บุโรพุทโธ
  - ③ สถูปเจดีย์ที่พบโดยทั่วไป
  - ④ พระพุทธรูปสลักหินบนเนินเขา
10. ประเทศใดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่นับถือพระพุทธศาสนาต่างนิกายจากประเทศอื่น
  - ① ลาว
  - ② เมียนมา
  - ③ กัมพูชา
  - ④ อินโดนีเซีย

หน่วยการเรียนรู้ที่-

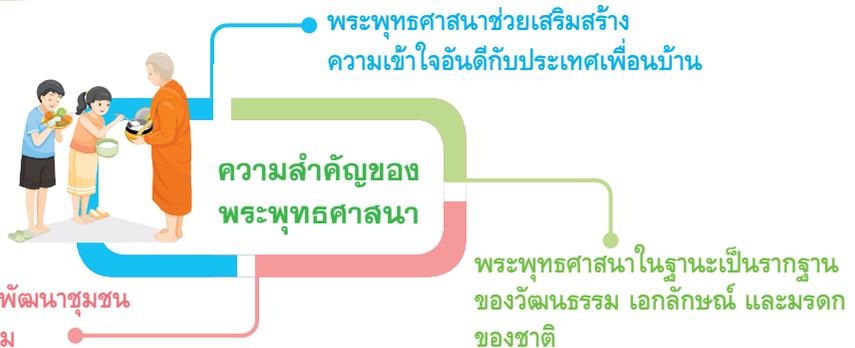
2

ความสำคัญของพระพุทธศาสนา

ตัวชี้วัดระหว่างทาง

1. วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน (ส 1.1 ม.2/2)
2. วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือในฐานะที่เป็นรากฐานของวัฒนธรรม เอกลักษณ์ของชาติ และมรดกของชาติ (ส 1.1 ม.2/3)
3. อภิปรายความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือกับการพัฒนาชุมชน และการจัดระเบียบสังคม (ส 1.1 ม.2/4)

ผังสาระการเรียนรู้

1.

พระพุทธศาสนาช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน

หลักธรรมของพระพุทธศาสนาที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน มีดังนี้

1.1 สาราณียธรรม 6

ธรรมอันเป็นที่ตั้งแห่งความให้ระลึกถึงกัน ทำให้มีความเคารพช่วยเหลือและสามัคคีกัน
สาราณียธรรม 6 ได้แก่

1.2 สังคหวัตถุ 4

หลักการอันเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจของผู้อื่น เป็นการผูกไมตรี เอื้อเฟื้อเกื้อกูลกัน รวมทั้งเป็นการสร้างความรักความเป็นมิตรต่อประเทศเพื่อนบ้าน สังคหวัตถุ 4 ได้แก่

1. ทาน

แปลว่า การให้ หมายถึง การช่วยเหลือ จุนเจือต่อกัน เช่น หากมิตรประเทศ ประสบภัยพิบัติก็ควรช่วยเหลือ ตามกำลังความสามารถ

2. ปิยวาจา

แปลว่า มีวาจาอันเป็นที่รัก คือ การเจรจาด้วยถ้อยคำไพเราะ เหมาะสมกับกาลเทศะ

สังคหวัตถุ 4

4. สمانัตตตา

แปลว่า การวางตัวให้เหมาะสมกับภาวะ ของตน คือ การให้ความนับถือประเทศ ต่าง ๆ ว่ามีฐานะศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน ไม่ดูหมิ่นว่าประเทศนั้นเล็กกว่าหรือ ต้อยความเจริญกว่า

3. อัถตจริยา

แปลว่า การประพฤติตนให้เป็น ประโยชน์แก่ผู้อื่น คือ การไม่สร้าง ความเดือดร้อนให้แก่ประเทศต่าง ๆ

การให้ความช่วยเหลือมิตรประเทศเป็นการปฏิบัติตามหลักการสังคหวัตถุ 4 ข้อทาน

พระพุทธศาสนาช่วยเสริมสร้างความเข้าใจ อันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน

1. นักเรียนสังเกตภาพ แล้วตอบคำถาม

1.1 จากภาพเกิดเหตุการณ์ใด

1.2 บุคคลในภาพกำลังทำอะไร

1.3 ภาพดังกล่าวแสดงถึงการใช้หลักธรรมใดในการอยู่ร่วมกัน

1.4 เมื่อประเทศเพื่อนบ้านประสบภัยพิบัติในฐานะที่นักเรียนเป็นชาวพุทธ นักเรียนจะมีส่วนช่วยเหลือประเทศเพื่อนบ้านอย่างไร

---

2. นักเรียนวิเคราะห์สถานการณ์ จากนั้นนำหลักธรรมของพระพุทธศาสนาที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีที่กำหนดให้เติมลงในช่องว่างให้ถูกต้องสัมพันธ์กัน

เมตตาทายกรรม	เมตตาวจีกรรม	เมตตาโมกกรรม	สาธารณโภคี
ทาน	ปิยวาจา	อตถจริยา	สมานัตตตา
	สัสสามัญญา	ทิวฐีสสามัญญา	

- 1) การเจรจาทางการทูตเพื่อหาทางยุติปัญหา
- 2) การเจรจาด้วยถ้อยคำที่สุภาพ เหมาะสมกับกาลเทศะ
- 3) ไม่ดูหมิ่นประเทศที่ด้อยพัฒนากว่าประเทศตน
- 4) คณะแพทย์และทหารของไทยไปช่วยเหลือประเทศที่ประสบภัยพิบัติด้วยความเต็มใจ
- 5) การช่วยเหลือเพื่อความสัมพันธ์อันดี
- 6) การดำเนินนโยบายต่างประเทศที่สอดคล้องกับมติสากล
- 7) แบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยชอบธรรม แก่มิตรประเทศ
- 8) การประพฤติตนเป็นประโยชน์ และไม่สร้างความเดือดร้อน
- 9) การปฏิบัติตามกฎหมายของสหประชาชาติเรื่องสิทธิมนุษยชน
- 10) มีจิตใจปรารถนาดีกับมิตรประเทศโดยปราศจากอกุศลจิต

4. นักเรียนยกตัวอย่างกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน 1 กิจกรรม เสนอแนวทางการนำกิจกรรมไปปฏิบัติ และบอกผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติลงในแผนภาพความคิด

ส 1.1 ม.2/2

กิจกรรมทางพระพุทธศาสนาที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน

แนวทางการนำกิจกรรมไปปฏิบัติ

ผลที่เกิดจากการปฏิบัติ

- ต่อตนเอง _____
_____
- ต่อครอบครัว _____
_____
- ต่อสังคมและโลก _____
_____

2.

พระพุทธศาสนาในฐานะเป็นรากฐานของวัฒนธรรม เอกลักษณ์ และมรดกของชาติ

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่คนไทยส่วนใหญ่นับถือ และเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของคนไทย ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดำรงล้นมีรากฐานมาจากพระพุทธศาสนาที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาจนกลายเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญของชาติไทย วัฒนธรรมที่มีรากฐานมาจากพระพุทธศาสนา มีดังนี้

ภาษา

ภาษาบาลี-สันสกฤต เป็นภาษาที่เข้ามาพร้อมกับพระพุทธศาสนา ใช้ในการบันทึกคำสอน บทสวดไทยได้รับเอาภาษาดังกล่าวมาใช้ร่วมกับภาษาไทยจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้วรรณกรรมไทยหลายเรื่องก็มีที่มาจากความเชื่อทางพระพุทธศาสนา เช่น ไตรภูมิพระร่วง ปฐมสมโพธิกถา มหาชาติคำหลวง

ประเพณี

เป็นแบบแผนที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาตั้งแต่อดีต ประเพณีไทยส่วนใหญ่มีรากฐานมาจากพระพุทธศาสนา โดยมีทั้งประเพณีในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา และประเพณีที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิต

ศิลปะ

ผลงานศิลปะในสังคมไทยได้รับอิทธิพลมาจากพระพุทธศาสนา โดยเกิดจากความเชื่อทางพระพุทธศาสนา ส่งผลให้ศิลปินในยุคต่าง ๆ สามารถพัฒนาศิลปะจนเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติอย่างหนึ่งของไทย

จิตใจ

หลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนามีอิทธิพลในการหล่อหลอมและขัดเกลาบุคลิกลักษณะหรือนิสัยจิตใจของคนไทยให้มีความโอบอ้อมอารี ความเคารพ อ่อนน้อม และความอดทนต่ออุปสรรคต่าง ๆ

**วัฒนธรรม
ที่มีรากฐานมาจาก
พระพุทธศาสนา**

กิจกรรมที่

2

พระพุทธศาสนาในฐานะเป็นรากฐานของวัฒนธรรม
เอกลักษณ์ และมรดกของชาติไทย

1. นักเรียนอ่านบทความที่กำหนดให้ แล้วตอบคำถาม

วัฒนธรรมไทยเป็นเอกลักษณ์ที่หลอมรวมวัฒนธรรมจากแหล่งอื่น ๆ เข้ากับ วัฒนธรรมเดิมของตน โดยรวมแล้วเป็นวัฒนธรรมไทยได้รับอิทธิพลจากพระพุทธศาสนา เป็นหลัก วัฒนธรรมเหล่านี้ได้หล่อหลอมให้คนไทยมีลักษณะผสมผสานกลายเป็น อุปนิสัยของคนไทย ที่ได้รวมแล้วเป็นคนอ่อนน้อมถ่อมตน อ่อนโยน สนใจทาง จิตวิญญาณ คำนึงถึงบาปบุญคุณโทษ รักในอิสระ รักสงบ ชอบสนุก ยิ้มแย้ม และปรับตัว เข้ากับวัฒนธรรมอื่นได้ง่าย ลักษณะเช่นนี้มีส่วนให้คนไทยอยู่ได้ในทุกที่ และเป็นมิตร กับคนทุกชาติ

1.1 บทความนี้เกี่ยวข้องกับเรื่องใด

1.2 วัฒนธรรมไทยที่ได้รับอิทธิพลมาจากพระพุทธศาสนา ทำให้คนไทยมีลักษณะอย่างไร

1.3 จากบทความนี้กล่าวถึงอิทธิพลของพระพุทธศาสนาที่มีผลต่อวัฒนธรรมไทยด้านใด

1.4 การที่คนไทยมีอุปนิสัยที่มีพื้นฐานมาจากพระพุทธศาสนา เกิดผลดีอย่างไร

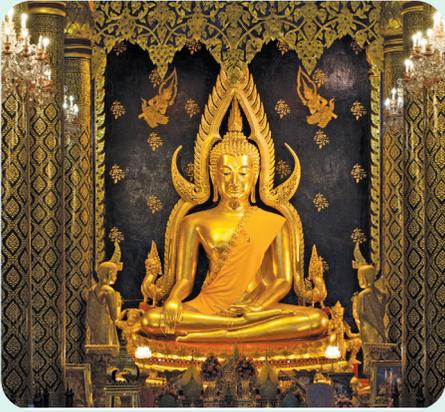

---

2. นักเรียนสังเกตภาพ แล้วตอบคำถาม

2.1

- 1) ภาพนี้เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทยด้านใด
_____
- 2) วัฒนธรรมดังกล่าวเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา
อย่างไร
_____
_____
_____
- 3) นักเรียนมีแนวทางอนุรักษ์อย่างไร
_____
_____
_____

2.2

- 1) ภาพนี้เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทยด้านใด
_____
- 2) วัฒนธรรมดังกล่าวเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา
อย่างไร
_____
_____
_____
- 3) นักเรียนมีแนวทางอนุรักษ์อย่างไร
_____
_____
_____

2.3

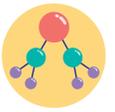
- 1) ภาพนี้เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทยด้านใด
_____
- 2) วัฒนธรรมดังกล่าวเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา
อย่างไร
_____
_____
_____
- 3) นักเรียนมีแนวทางการอนุรักษ์อย่างไร
_____
_____
_____

2.4

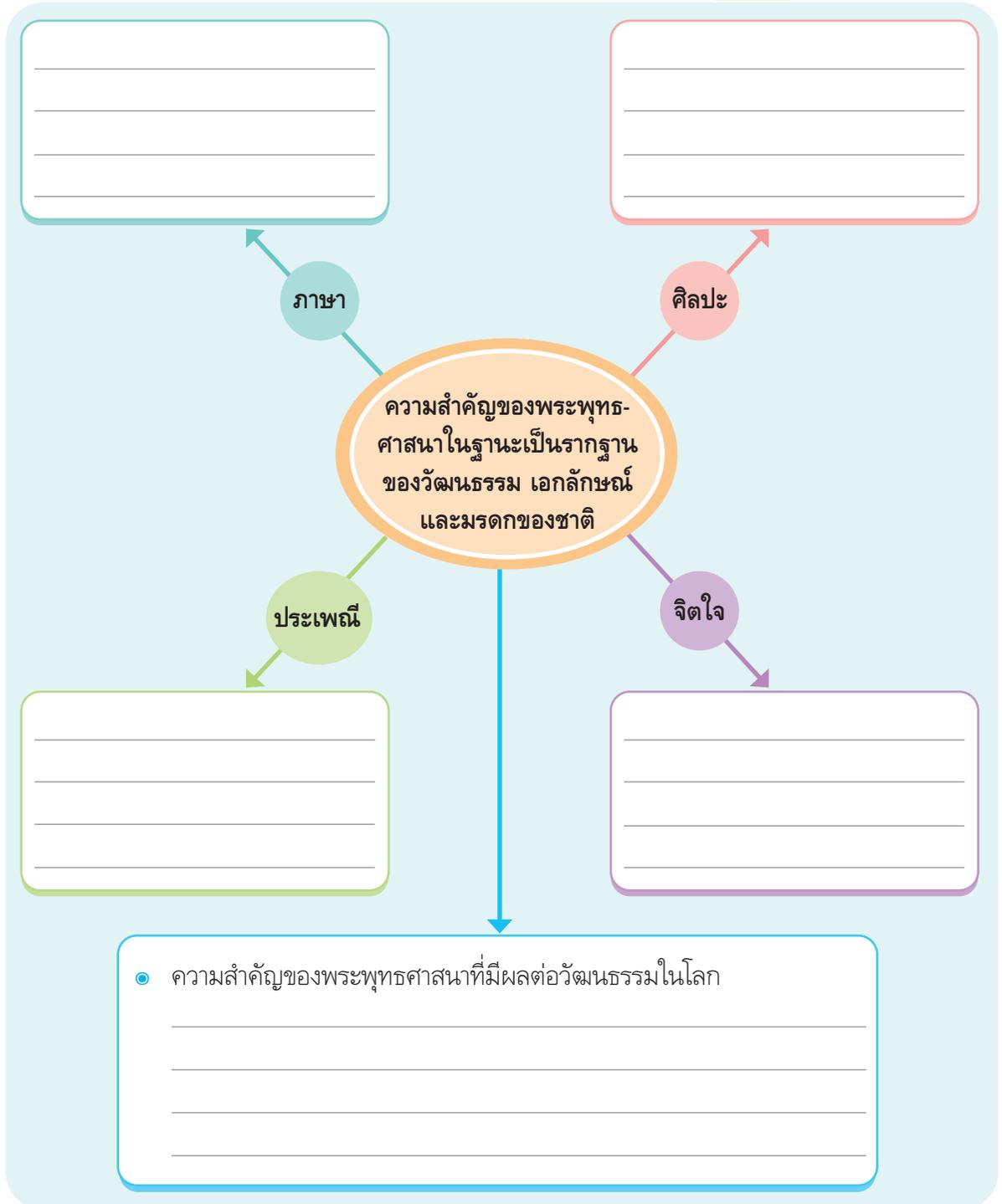

- 1) ภาพนี้เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทยด้านใด
_____
- 2) วัฒนธรรมดังกล่าวเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา
อย่างไร
_____
_____
_____
- 3) นักเรียนมีแนวทางการอนุรักษ์อย่างไร
_____
_____
_____

3. นักเรียนวิเคราะห์และสรุปความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะเป็นรากฐานของวัฒนธรรม
เอกลักษณ์ และมรดกของชาติ ลงในแผนภาพความคิด

ส.1.1 ม.2/3

3.

พระพุทธศาสนากับการพัฒนาชุมชนและการจัดระเบียบสังคม

3.1 พระพุทธศาสนากับการพัฒนาชุมชน

การพัฒนาชุมชน หมายถึง การปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงชุมชนให้มีความเจริญก้าวหน้า เป็นชุมชนที่ดีมีความสงบสุข ร่วมเย็น

พระพุทธศาสนาเข้ามามีบทบาททางสังคม ในแง่ของการเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางใจแก่คนในชุมชน และการนำหลักธรรมคำสอนมาใช้เพื่อการพัฒนาชุมชน ดังนี้

1. นาดรณธรรม 10

เป็นคุณธรรมที่ทำให้ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน เพราะเมื่อคนในชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ ชุมชนก็จะเกิดความเข้มแข็งขึ้น ได้แก่

1) **ศีล** เป็นผู้มีความประพฤติดีงาม

2) **พหุสัจจะ** เมื่อได้ศึกษาในเรื่องที่สนใจ รู้จักศึกษาและฟังให้มาก ทำให้เกิดการค้นคว้าที่เข้าใจลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

3) **กัลยาณมิตตตา** รู้จักเลือกคบคนดีเป็นมิตร

4) **โสวัจจสตา** เป็นผู้ว่านอนสอนง่าย รู้จักรับฟังเหตุผลและหาข้อเท็จจริง เพื่อปรับปรุงแก้ไขตนเอง

5) **กิงกรณียะสุ ทักขตา** รู้จักชวนช่วยกิจการของส่วนรวม

6) **ธัมมกามตา** เป็นผู้รู้จักธรรมไว้ในความจริง รู้จักพูดและรับฟัง ทำให้ผู้อื่นอยากเข้ามาปรึกษาและสนทนา

7) **วิริยะ** มีความขยันหมั่นเพียร ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคต่าง ๆ

8) **สันตุภี** มีความพอใจในสิ่งที่ตนมี

9) **สติ** มีสติในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

10) **ปัญญา** มีปัญญาหยั่งรู้เหตุผล รู้ดีและรู้ชั่ว

2. อปริหานิยธรรม 7

เป็นข้อปฏิบัติที่นำความสุขความเจริญมาสู่ชุมชน ด้วยหลักของการมีส่วนร่วมรับผิดชอบ ความสามัคคี การยอมรับนับถือ และการให้ความคุ้มครอง 7 ประการ ดังนี้

1) หมั่นประชุมเนื่องนิตย์

2) เข้าประชุม เลิกประชุม และช่วยกันทำกิจที่ควรทำอย่างพร้อมเพรียงกัน

3) ไม่บัญญัติสิ่งขัดต่อหลักการ แต่ปฏิบัติตามหลักการที่ได้บัญญัติไว้แล้ว

4) เคารพนับถือและรับฟังความคิดเห็นของผู้ใหญ่

5) ไม่ข่มเหงรังแก หรือล่วงเกินผู้หญิง

6) เคารพบุษนียสถานและบุษนียวัตถุ

7) ให้ความอารักขาคุ้มครองและป้องกันพระสงฆ์ผู้ทรงศีล ให้อยู่ในถิ่นนั้นอย่างมีความสุข

3.2 พระพุทธศาสนากับการจัดระเบียบสังคม

ในทางพระพุทธศาสนา สังคมจะมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยดีงาม และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข คนในสังคมจำเป็นต้องประพฤติตามหลักเบญจศีลหรือศีล 5 และหลักเบญจธรรมหรือธรรม 5 ที่จะต้องปฏิบัติควบคู่กันไป ดังนี้

โครงการสู่นวัตกรรม

นักเรียนร่วมกันจัดทำโครงการพระพุทธศาสนากับการพัฒนาชุมชน โดยให้นักเรียนช่วยกันวางแผนการพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เสนอต่อครูและลงมือปฏิบัติงานจริง จากนั้นจัดทำรูปเล่มโครงการ เพื่อให้เผยแพร่ความรู้ โดยสรุปผลการดำเนินงาน และอธิบายความเชื่อมโยงของพระพุทธศาสนากับการพัฒนาชุมชน

กิจกรรมที่

3

พระพุทธศาสนากับการพัฒนาชุมชน
และการจัดระเบียบสังคม

1. นักเรียนอ่านข่าวเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนและการจัดระเบียบสังคม แล้วตอบคำถาม

1.1

พอช. ร้อยดวงใจ จิตอาสา พัฒนาชุมชนท้องถิ่น “ปลูกป่า สร้างฝาย
เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว”

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) หรือ พอช. จัดกิจกรรม พอช. ร้อยดวงใจ จิตอาสา พัฒนาชุมชนท้องถิ่น “ปลูกป่า สร้างฝาย เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว” เนื่องในโอกาสสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 28 กรกฎาคม 2567 โดยมี ดร.กอบศักดิ์ ภูตระกูล ประธานคณะกรรมการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน เป็นประธานในพิธี พร้อมด้วย นายกฤษดา สมประสงค์ ผู้อำนวยการ คณะผู้บริหาร เจ้าหน้าที่จากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน หน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง และแกนนำป่าชุมชนนำร่อง 15 พื้นที่จากทั่วประเทศกว่า 200 คน เข้าร่วมการจัดกิจกรรม ณ ชุมชนบ้านถ้ำเสือ ต.แก่งกระจาน อ.แก่งกระจาน จ.เพชรบุรี เพื่อแสดงออกถึงความจงรักภักดีและน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณ โดยนำพระราชปณิธานและพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่มุ่งยกระดับการแก้ไขปัญหาสังคมและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนมาปรับใช้ในการดำเนินงานด้านการพัฒนาสังคม ชุมชนท้องถิ่นให้เกิดความเข้มแข็งเต็มพื้นที่ประเทศไทยผ่านโครงการด้านจิตสาธารณะและจิตอาสาร่วมกับภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน อีกทั้งได้เรียนรู้พื้นที่รูปธรรมต้นแบบ เรื่องการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน การทำธนาคารต้นไม้ การปลูกป่าเพื่อสร้างพื้นที่การดูดซับคาร์บอน (Carbon Credit) ดังคำว่า “ป่าสร้างคน...คนสร้างป่า” เป็นการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

ที่มา : สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน

- 1) ข่าวดังกล่าวเกี่ยวข้องกับเรื่องใด _____
- 2) จากข่าวนี้ มีการพัฒนาชุมชนอย่างไรบ้าง _____
- 3) บุคคลในข่าวได้นำหลักธรรมใดในพระพุทธศาสนามาใช้บ้าง _____
_____
_____
- 4) นักเรียนจะมีแนวทางในการพัฒนาชุมชนของตนเองอย่างไร _____
_____
_____

1.2

มท. 3 เดินหน้าจัดระเบียบสังคมเข้าเข้สถานบันเทิงได้

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย กล่าวว่า ในส่วนของสถานบริการและสถานบันเทิงตามเมืองท่องเที่ยวทุกจังหวัดในพื้นที่ภาคใต้ที่เป็นเมืองท่องเที่ยวได้ย้าให้มีการเฝ้าระวังเป็นพิเศษ ทั้งที่เปิดบริการถูกต้องตามกฎหมายและลักลอบเปิดให้บริการ โดยหากพบว่ามีกรลักลอบจำหน่ายหรือเป็นที่มั่วสุ่มยาเสพติดให้สั่งปิดทันทีเป็นเวลา 1 เดือน หรือปิดสถานที่ในกรณีที่เปิดโดยไม่ได้รับอนุญาต ขณะเดียวกันจะต้องมีการกำหนดพื้นที่ควบคุมหรือโซนนิ่ง และต้องไม่ตั้งอยู่ใกล้สถานศึกษา และจะต้องเข้มงวดกลุ่มเสี่ยงที่เป็นเยาวชนไม่ให้เข้าไปใช้บริการอย่างเด็ดขาด และทุกแห่งจะต้องให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบที่กำหนดไว้ไม่ให้พนักงานหรือบุคคลภายนอกในสถานที่เป็นแหล่งมั่วสุ่มยาเสพติด และคัดกรองพนักงานที่ไม่มีพฤติกรรมพัวพันกับยาเสพติดเข้าทำงาน ที่สำคัญเจ้าหน้าที่รัฐจะต้องควบคุมและปราบปรามอย่างต่อเนื่อง

ที่มา : ผู้จัดการออนไลน์

1) ข่าวดังกล่าวเกี่ยวข้องกับเรื่องใด

---

2) จากข่าวนี้ มีการจัดระเบียบสังคมอย่างไรบ้าง

---

3) เพราะเหตุใด จึงต้องจัดระเบียบสังคมเข้สถานบันเทิง

---

4) นโยบายจัดระเบียบสังคมดังกล่าวได้นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาใดมาใช้บ้าง

---

5) ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการจัดระเบียบสังคมนี้ได้อย่างไรบ้าง

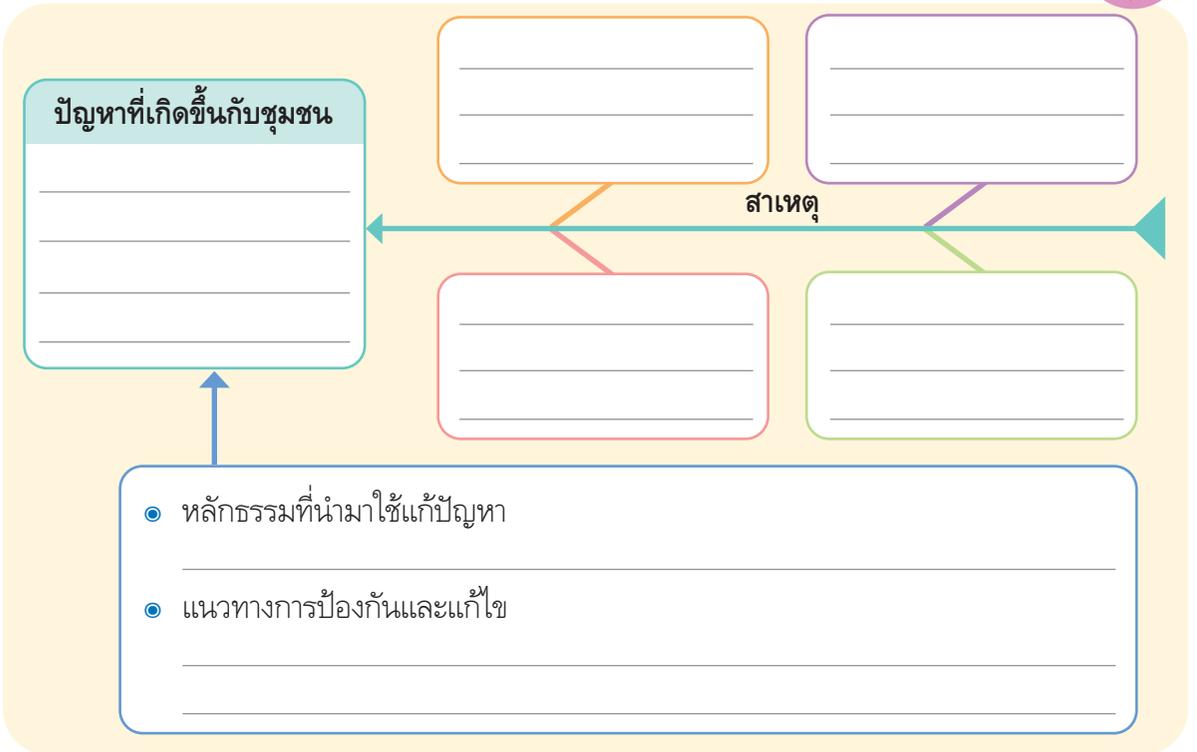

---

2. นักเรียนวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นกับชุมชนและสังคม จากนั้น
หาสาเหตุและแนวทางการป้องกันและแก้ไข โดยนำหลักธรรมทาง
พระพุทธศาสนามาใช้แก้ปัญหา แล้วบันทึกลงในแผนภาพความคิด

ส 1.1 ม.2/4

3. นักเรียนวิเคราะห์สรุปความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของพระพุทธศาสนา
กับการพัฒนาชุมชน และการจัดระเบียบสังคม พร้อมบอกแนวทางการ
นำไปปฏิบัติ โดยตอบคำถามลงในแผนภาพความคิด

แบบพัฒนาทักษะในการทำข้อสอบปรนัยเพื่อประเมินผลตัวชี้วัด

นักเรียนใช้ดินสอระบายลงใน หน้าคำตอบที่ถูกต้องให้เต็มวง

ได้ คะแนน
คะแนนเต็ม 10 คะแนน

ตัวชี้วัดระหว่างทาง : วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน (ส 1.1 ม.2/2)

1. การบริจาคทรัพย์เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยในต่างประเทศ เป็นการปฏิบัติตามหลักกรรม
สาราณียกรรม 6 ข้อใด
  - ① เมตตามโนกรรม
  - ② เมตตาทายกรรม
  - ③ เมตตาวจีกรรม
  - ④ ลีลสามัญญาตา
2. “อัตถจริยา” เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างความเข้าใจอันดีกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างไร
  - ① การเจรจาทางการทูต
  - ② การบำเพ็ญประโยชน์ ไม่นิ่งดูตายเมื่อเพื่อนบ้านเดือดร้อน
  - ③ การไปช่วยเหลือเพื่อนบ้านผู้เดือดร้อนตามกำลังทรัพย์และสติปัญญา
  - ④ การวางตนเป็นกลาง ให้ความเคารพ ยอมรับประเทศต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมกัน
3. ข้อใดเป็นหลักปฏิบัติในการสร้างสัมพันธไมตรีต่อประเทศต่าง ๆ อย่างไม่ถูกต้อง
  - ① การปฏิบัติตามกฎกติกาของนานาชาติกำหนดไว้
  - ② การดูหมิ่นประเทศที่ด้อยความเจริญกว่าประเทศตน
  - ③ การให้ความช่วยเหลือต่อประเทศที่ประสบปัญหาภัยธรรมชาติ
  - ④ การกล่าวต้อนรับยินดี แสดงถ้อยคำสุภาพต่อมิตรประเทศที่มาเยือน

ตัวชี้วัดระหว่างทาง : วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือในฐานะที่เป็นรากฐานของวัฒนธรรม เอกลักษณ์ของชาติ และมรดกของชาติ (ส 1.1 ม.2/3)

4. เพราะเหตุใดจึงกล่าวว่า “พระพุทธศาสนามีความสำคัญในฐานะเป็นรากฐานของวัฒนธรรม เอกลักษณ์ และมรดกของชาติไทย”
  - ① เพราะพระพุทธศาสนาสอนให้ทำความดี
  - ② เพราะพระพุทธศาสนาทำให้ประเทศไทยเป็นเอกราช
  - ③ เพราะพระพุทธศาสนาเกิดมาพร้อมกับประวัติศาสตร์ไทย
  - ④ เพราะพระพุทธศาสนาเป็นบ่อเกิดทั้งภาษา ศิลปะ ประเพณี และจิตใจ รวมเป็นวิถีชีวิตของคนไทย

กระบวนการคิดขั้นสูง เชิงระบบ GPAS 5 Steps

สอดคล้องกับการเลื่อนวิทยฐานะ (๖ PA)

ข้อตกลง ในการพัฒนางาน

ออกแบบการจัดการเรียนรู้
การส่งเสริมการเรียนรู้
และการพัฒนาตนเองด้วย
GPAS 5 Steps

ผลงาน ทางวิชาการ

มีนวัตกรรม
การจัดการเรียนรู้
การส่งเสริมการเรียนรู้
และการพัฒนาตนเอง
ที่มีคุณภาพ
และคุณประโยชน์ต่อวิชาชีพครู

กรรมการประเมิน ตามวิทยฐานะ

ผลการประเมินของคณะกรรมการ
ด้านการจัดการเรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้
และการพัฒนาตนเองตามวิทยฐานะ

ประเมินผลการพัฒนางาน ตามข้อตกลง

เสนอผลของการจัดการเรียนรู้
การส่งเสริมการเรียนรู้
และการพัฒนาตนเอง
จากการพัฒนาด้วย
GPAS 5 Steps

สรุปผลการประเมิน การพัฒนางาน

สรุปผลการประเมิน
การจัดการเรียนรู้
การส่งเสริมการเรียนรู้
และการพัฒนาตนเอง
ที่เกิดจากการคิด
ขั้นสูงเชิงระบบ
GPAS 5 Steps

สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.)
บริษัท พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) จำกัด
1256/9 ถนนนครไชยศรี แขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทร. 0-2243-8000 (อัตโนมัติ 15 สาย), 0-2241-8999
แฟกซ์ : ทุกหมายเลข, แฟกซ์อัตโนมัติ : 0-2241-4131, 0-2243-7666

สงวนลิขสิทธิ์ หนังสือเล่มนี้ได้จดทะเบียนลิขสิทธิ์ถูกต้องตามกฎหมาย

website :
www.iadth.com

8 859764 306475

ราคา 90 บาท